

Milevské maškary

MILEVSKÉ 6. 2. 2016
„MALÝ RYJO DE ŽANÉRO“ MAŠKARY
 154. masopustní průvod v Milevsku

www.milevskemaskary.cz

PRĚKONÁME REKORD V POČTU MASEK - FESTIVAL MAŠKAR

Úterek 4. února TRADIČNÍ ZEMNÍ MILEVSKÝCH MAŠKAR Pochůzka v uličkách Milevska od 9:30 do 10:30 hodin.	Sobota 6. února MÁŠKÁŘSKÝ DENÍČEK 09:00 Zahájení maškár - vstupní hudba, speciální programy 09:30 Zahájení programů na pódium 10:45 Kapele Křišťálka 10:50 Goggenmusik Milschbacher 11:00 Zábavní kapele 11:15 Kapele Křišťálka 11:20 Goggenmusik Milschbacher 11:30 Kapele Procházka 12:30 Kapele Goggenmusik Band 14:45 Příchod maškár na náměstí 15:30 Vánoční Bálava 16:45 Kapele Křišťálka 16:50 Goggenmusik Milschbacher	DĚLNÍ MASOPUSTNÍ PRŮVOD 12:30 Spasník 13:30 Ranní pohádka 14:00 Staroprávnicko 15:30 Masopustní reggae vlněný provazec Výběr ukávek na jevišti zabitelné a pohádky Vstup: 30 Kč, zápisné průvodce a maškár 200 Kč 19:00 Masopustní zájezd k kaple křesťanů Vstup: 100 Kč, zápisné průvodce a maškár 200 Kč
--	--	---

AKCE SE KONÁ POD ZÁŠTITOU MINISTRA KULTURY DANIĚLA HERMANA A HEJTMANA JIHOČESKÉHO KRAJE JIŘÍHO ZIMOLY.

Maškary den velký mají, muzeum své otvírají.
www.milevskemaskary.cz

25. 2. 2017
MILEVSKÉ MAŠKARY
 155. masopustní průvod v Milevsku

PROGRAM

Úterek 21. února TRADIČNÍ ZEMNÍ MILEVSKÝCH MAŠKAR Pochůzka v uličkách Milevska od 9:30 do 10:30 hodin.	Úterek 21. února MÁŠKÁŘSKÝ DENÍČEK 09:00 Zahájení programu na scéně 09:30 Zahájení programů na pódium - masopustní F. Křišťálka + Star 09:45 Kapele Křišťálka 10:50 Goggenmusik Milschbacher 11:00 Zábavní kapele 11:15 Kapele Křišťálka 11:20 Goggenmusik Milschbacher 11:30 Kapele Procházka 12:30 Kapele Goggenmusik Band 14:45 Příchod maškár na náměstí 15:30 Vánoční Bálava 16:45 Kapele Křišťálka 16:50 Goggenmusik Milschbacher	DĚLNÍ MASOPUSTNÍ PRŮVOD 12:30 Spasník 13:30 Ranní pohádka 14:00 Staroprávnicko 15:30 Masopustní reggae vlněný provazec Výběr ukávek na jevišti zabitelné a pohádky Vstup: 30 Kč, zápisné průvodce a maškár 200 Kč 19:00 Masopustní zájezd k kaple křesťanů Vstup: 100 Kč, zápisné průvodce a maškár 200 Kč
---	---	---

AKCE SE KONÁ POD ZÁŠTITOU MÍSTOPŘEDSEDY POSLANECKÉ SNĚMOVNY JANA BARTOŠKA A HEJTMANA JIHOČESKÉHO KRAJE JIŘÍHO ZIMOLY

Milevské maškary - unikátní a ojedinělá tradice k zakončení masopustu maškarním průvodem. Ve své nynější podobě se datují od roku 1862. Vyvinuly se ze středověkých lidových her, které bývaly v kraji provozovány. Konec masopustu slavili v Milevsku již od těchto dob Bakusem, který v masopustní pondělí a úterý obcházel městem po hostincích a na Popeleční středu býval pochován.

Město Milevsko již od roku 1862 ožívá ruchem maškar. V sobotu 6. února 2016 se zde uskuteční již 154. ročník tradičního masopustního průvodu a zároveň 1. ročník Festivalu maškar. Dle historických zdrojů to bývalo vždy o masopustním úterý, kdy návštěvníci zblízka i zdaleka přicházeli, aby se zúčastnili pestrého maškarního průvodu, který vrcholil na náměstí předvedením maškarních scén. Průvody se vyvinuly ze středověkých lidových her a v nynější podobě datují od roku 1862, a jsou tedy nejstarší doloženou masopustní tradicí v jižních Čechách. Jedinečnost milevských maškar je zároveň v tom, že jde o městský masopustní průvod; podobná tradice v jiných lokalitách je v naprosté většině záležitostí vesnickou. Tradici přerušily pouze obě světové války, poslední přestávka v konání masopustního průvodu byla v 60. letech minulého století. Pořádání maškar bývalo pro účinkující zvláštním vyznamenáním a bylo vyhrazeno jenom milevským občanům. Typickým rysem milevského masopustu je jeho lidový charakter v tom nejlepší slova smyslu: většina masek není zakoupena v obchodech, ale je výsledkem fantazie a práce těch, kdo v nich jdou.

Novodobá historie maškarního průvodu v Milevsku je v posledních letech spjata s novým výběrem Maškarního sdružení – spolku pro udržování tradic v Milevsku v čele s jeho předsedou Karlem Procházkou. Nový výbor se zasloužil o "uzdravení" Milevských maškar a jeho přičiněním tato tradice stále žije.

Roku 2011 se při svém 149. ročníku Milevské maškary zapsaly do České knihy rekordů jako masopustní průvod s největším počtem masek. Zástupci pelhřimovské agentury Dobrý den toho dne napočítali 629 účastníků. **Roku 2016 se pořadatelé pokusili tento rekord překonat. O regulérnost se opět postarali komisaři agentury Dobrý den: byl vytvořen český rekord (zanesen v České knize rekordů) v počtu masek: v průvodu jich šlo 1248.**

V Maškarním sdružení – spolku pro udržování tradic v Milevsku se seskupili lidé, kteří udržují starou tradici milevských maškar. Nejdůležitější akcí každého roku je pořádání masopustního maškarního průvodu. Kromě toho sdružení zajišťuje pro děti akci Cesta pohádkovým lesem, mikulášskou nadílku a 30. dubna upalování čarodějnice. Sdružení má velké množství kostýmů a masek, které využívá při svých akcích a půjčuje je zájemcům na karnevaly a maškarní plesy. Spolupracuje s podobnými spolky v jižních Čechách a zúčastňuje se jejich akcí.

Součástí masopustu byla a je - kromě pro Milevsko typického maskovaného průvodu – obchůzka masek po domech. I tato tradiční část je v Milevsku zachovávána, stejně jako tradiční osobní zvaní v průběhu předcházejícího týdne.

Více:

www.milevsko-mesto.cz

www.milevskemaskary.cz

Milevské masopusty

Maškarní průvody ve své nynější podobě se datují od roku 1862. Vyvinuly se ze středověkých lidových her, které bývaly v kraji provozovány.

Unikátní a ojedinělou tradicí jsou tzv. „Milevské maškary“ - je to zakončení masopustu maškarním průvodem. Ve své nynější podobě se datují od roku 1862. Vyvinuly se ze středověkých lidových her, které bývaly v kraji provozovány. Jsou tematicky zaměřeny a jejich historie je pečlivě zaznamenána.

Konec masopustu slavili v Milevsku již od těchto dob Bakusem, který v masopustní pondělí a úterý obcházel městem po hostincích a na Popeleční středu býval pochován nejprve v bývalém potoce, když ještě vedl přes náměstí, později v rybníce Kuklíku nebo u Sádek. Bakusův průvod tvořily komické figury jeho ženy s dítětem, hrobaři, kostelník, kněz, smuteční zpěváci, ministranti a kdesi vzadu bláznivý " s křížkem po funuse". On sám byl vezen na káře oblečen do oděvu vycpaného hrachovinou. Jeho pochování do hrobu ve sněhu u potoka či rybníka mívalo často pro občana, který jej představoval nemilé následky. Když pak jeden představitel z nachlazení dokonce zemřel, úřady obřad zakázaly. Poslední obchůzka se konala roku 1864. Avšak již před tímto rokem se k Bakusovi připojovaly různé jiné komické figury; stávaly se součástí jeho průvodu a v roce 1862 již tvořily celý pestrý a početný maškarní průvod, který měl - i po odpadnutí Bakuse - každoročně svůj určitý ráz. Některé figury se tak staly nezbytnou součástí maškarního průvodu, dokonce Bakus se objevil v něm objevil.

Pořádání maškar bývalo pro účinkující zvláštním vyznamenáním a bylo vyhrazeno jen milevským občanům. O každém zájemci hlasovalo maškarní komité, které se časem vytvořilo z místních občanů. Podle uchovaných zpráv měly milevské maškary tento ráz:

1882-1888: Žižkův tah z boje, Fidlovačka, Boj ženský či Šárka,
Vytlačení Indiánů z Ameriky, Cikánská svatba

1889 Návrat Američanů do vlasti, Koňské dostihy, Karneval

1890 Reduta a mlýn na staré panny

1891 Spravedlnost

1892 Posvícenské stínání kohouta a Shazování kozla z věže

1893 Manévr

1894 Obležení Šibenného vrchu od Švédů

1895 Žižkovo tažení do boje

1896 Světový zvěřinec

1897 Africká karavana

1898 Cikánský průvod

1899 Selská svatba

1901 Výlet vlakem do Ameriky

1902 Skupina cizích národů

1907 Masopustní průvod prince Karnevala

1910 První gramofon

1911 Maškarní varieté - sjezd umělců -cirkus -dostihy

1912 50 let milevských maškar, selská svatba, biograf, automobil

1914 Prodaný ženich

1. světová válka pořádání maškar přerušila. Ani po válce nechtěly úřady pořádání maškar povolit. Pokus částečně je nahradit učinilo několik jednotlivců v roce 1924. Neuspěli, byli pokutováni, že karikovali činnost hejtmana Žáka.

Maškary byly obnoveny až v letech 1933 - 1939. V posledním roce, v čase národního ponížení, předvedly lidové zvyky na Milevsku. Následovala válečná pauza a další byly v roce 1946. Konaly se opět každoročně s výjimkou let 1954 a 1956. V roce 1963 byly odřeknuty a znovu obnoveny až v roce 1969. Staré kostýmy byly mezitím odvezeny, a tak MNV financoval odkoupení kostýmů z Národního divadla v Praze.

Od té doby maškarní sdružení organizuje průvody každoročně. Průvod dříve odcházel od Sokolovny, později od Domu kultury, prošel celým městem a vracel se zpět na náměstí k závěrečné produkci.

Konání maškarního průvodu avizují plakáty vtipným humorným textem. Podle starých zvyklostí se v týdnu před průvodem provádí zvaní. Na tučný čtvrtek jde několik maškar městem a zve k účasti. 14 dní před chodí malíři malující na výkladní skříně obchodů různé rýmovačky.

Ráz maškar vždy mívá vztah k problémům doby nebo k časovým událostem. Vybíráme názvy průvodů v některých létech:

1936 Boj s piráty a Lod' Smrtihlav

1946 Na prahu atomového věku

1947 První jarní pouť

1948 Z pohádky do pohádky

1949 Sport a hry národů všech dob
1950 Sto let v Milevsku
1958 S milevskou raketou na Měsíc
1969 Shledání milevských maškar
1972 110 let milevských maškar
1974 Staří mladí přijďte v letu do Milevska na kometu
1977 Bejvávalo, je a bude
1984 Procházka osmisty léty milevskými
1990 Maškary jaké nemohly být
1994 Milevské maškary od pravěku k demokracii
1998 I my na-to jedeme

Typické milevské masky jsou: Bába s nůši, Dlouhán, Bakus, Párkař, Holiči, Medvěďár, Slepíčí farma a řada dalších. V průběhu let se objevují stále nové masky.

Milevské maškary poskytly řadu vděčných námětů milevskému malíři Karlu Stehlíkovi i rodáku z Chyšek u Milevska Aloisi Moravcovi. Československý filmový týdeník natočil reportážní záběry z milevských maškar v letech 1934, 1935 (filmy němé), v roce 1947 již záběry zvukové. V posledních letech zde natáčí televizní štáby.

ROP TLK Jihočeské muzeum: upraveno z materiálů J. Hladkého - Městský úřad v Milevsku

Znáte dobře Bakuse?

„Samotná postava bakusa má svůj původ zřejmě již ve středověku.“

V jihočeském regionu je zaznamenávána ještě počátkem 19. století i na jiných místech. Dnes zachovávána pouze ve dvou lokalitách : v Milevsku a Mečichově na Strakonicku.

Masopustní hry v Tábořsku. - Podává Josef Holán.

V obci Ratiboři (bývalý okres sedlčanský, nyní milevský) chodili u nás z Malé Chýšky po dva roky na konec masopustu s maškarou. Bylo při tom 7 osob, a to: Bachus, starší jeho syn, mladší jeho syn, Markétka, jeho dcera, její ženich „kálán“, poustevník, král anebo soudce. Mimo ně chodilo s nimi několik hudebníků a nás děti celé hejno. Když jsme měli ve škole prázdnou chvíli, tu jsme v této hře druh druhá dotvrzovali, což mně v paměti až dosud utkvělo: Když přišla maškara do stavení, nejprve vystoupil Bachus, vycpaný hrachovinou."

Z Krumlovská. F. V. Bouchal.

Když maškary v úterý masopustní dost a dost byly popíjely, vyjdou k večeru z hospody s „bachusem“, t. j. člověkem hrachovinou ovázaným, aby „pochovaly masopust“. Je-li sníh, naloží se „bachus“ na saně, není-li, tedy na trakař a pak ho vezou při hudbě a jásání za ves, kde se s ním loučí, pláče a nařikají. Některá maškara má kropáč a hodně okolostojící pokrání, jiná dělá hrobaře, pohazující obecenstvo lopatou buď sněhem nebo blátem. Po té ho shodí do strouhy a mluví nad ním pohřební řeči, dosti vtipné, humoristické, někdy však chatrné. Řeči těch jsem se dopřítiti nemohl.

Milevsko - Štěpán Dvořák

Byla to a je typická figura, která představuje masopustní nestřídmost a milevští si ji dali jako ústřední postavu do svých maškarních průvodů. Představitel této figury byl oblékán do značně velkého obleku a vycpán hrachovinou nebo senem. Na závěr průvodu v dřívějších dobách s ním byla dělána scénka pohřbívání. Byl pohřbíván do hrobu, který byl připraven ve sněhu nebo házen do potoka či rybníka. Bakusův průvod tvořily komické figury jeho ženy s dítětem, hrobaři, kostelník, kněz, smuteční zpěváci, ministranti a kdesi vzadu bláznivý „s křížkem po funuse“. Poslední obchůzka Bakuse a jeho průvodu se konala v Milevsku r. 1864; došlo k nemilé události a to, že představitel Bakuse se silně nachladil a zemřel, proto úřady Bakuse zakázaly. Když tak Bakus úředním nařízením odpadl, vytvořil se z bývalého Bakusova doprovodu samostatný maškarní průvod. Během několika let se opět v průvodu objevil zase Bakus, ale již bez pochování a ceremonií, které byla kdysi s ním předváděny.

V roce 2007 milevští tento ceremoniál obnovili.

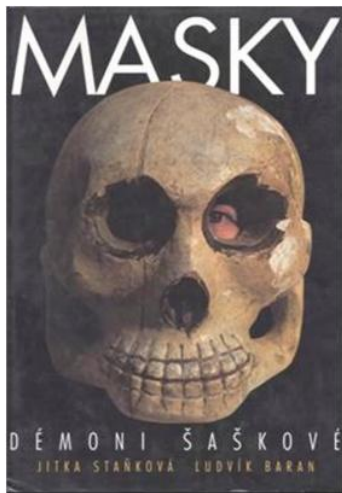
Pozn. Dnes se můžeme setkat kromě Milevska setkat s Bakusem i na Strakonicku

Obec Mečichov, 16 km od Strakonice, 10 km od Horažďovic. Pořádá se zde pohřbívání Bakusa jako závěrečný ceremoniál masopustních oslav, což je v této oblasti dnes už ojedinělé. Roku 2000 se s velkou účastí a slávou tradice masopustu v Mečichově obnovila, vč. Bakuse (jak si místní zkrátily označení názvu pro úterní zábavu s obřadním pohřbem Bakuse). R. 2001 natočila ČT o mečichovském masopustu krátký film. K obnově průvodu se přistoupilo z důvodu stmelení vesnice a vzpomínky také stále žily v povědomí obyvatel.

Základní literatura

Prof. PhDr. Čeněk Zíbrt (1864 – 1932)

Jitka Staňková (1924) - žačka D. Stránské, V. Pražáka a J. Květa, etnografka, výtvarná teoretická, znalkyně lidového umění, textilu, vědecká pracovnice ÚEF ČAV v Praze, členka UVU, napsala šest knih o českém lidovém výtvarném umění, lidových krojích, malovaném nábytku, lidových tkaninách, polychromované výklenkové plastice, je spoluautorkou dokumentárních filmů (např. Jihočeská maškara), filmových scénářů (Prácheňský poklad), libret fotografic. výstav a audiovizuálních projekcí (Krása pro jediný den, Masky, démoni, šaškové ad.) spojených s odbornými přednáškami na vědeckých institutech v zahraničí (Berlín, Bukurešť, Sofie, Štětín, Temešvár, Brusel ad.). Publikovala články a studie o primitivních textilních technikách, modrotisku, zvykosloví aj. (cca 200). Cena Literárního fondu r. 1989.

Ludvík Baran (1920-2011) - žák Karla Plicky a Karla Chotka, etnograf, fotograf, filmový dokumentarista, teoretik fotografie a filmu, profesor FAMU, člen mezinárodních organizací CIFES Paříž, FIAP Bern, přednášející na filmových školách v Curychu, v Helsinkách, Berlíně, Antwerpách, Bratislavě, Trnavě aj., Fotograf výtvarník - od 1951 člen UVU - napsal dvanáct knih, desítky skript, spoluautor tří knih o lidové kultuře, natočil řadu dokumentárních filmů, specialista na lidové dopravní prostředky, multimediální formy, vizualizaci lidové kultury. Realizoval více než 20 samostatných výstav u nás, 23 v zahraničí vesměs s tematikou lidové kultury. Mezinárodní cena za rozvoj AV techniky, zlatá medaile AMU, medaile Karla Plicky.

Bába s nůží, Bakus a koza (Milevsko); repro Masky, démoni, šaškové, Theo, Pardubice 1999